

Ceny a prémie výboru Sekcie pre vedecký a odborný preklad

Cena Mateja Bela za rok 2022 v kategórii spoločenských vied:

Barbora Andrezálová - za preklad diela Dejiny sveta mapa za mapou, vydavateľstvo IKAR

Prehľadnou formou za pomoci asi 150 máp a k nim priradených časových osí ocenená aj graficky fascinujúca kniha spája geografické, historické a iné poznatky, skoro by sa dalo hovoriť o polyhistorickom diele. Jeho prínos je nesporný, pôjde o vítaný zdroj – pomocníčku nielen pri vzdelávaní, ale aj v bežnom živote či pri relaxe.

Barbora Andrezálová podala prekladateľsky mimoriadne náročný výkon. Ide tu o počín, vyžadujúci si nielen hlbokú znalosť jazyka, ale aj hlboké všeobecné vedomosti z viacerých vedných odborov, pričom väčšinu termínov bolo potrebné overovať vzhľadom na častú absenciu kodifikácie historických výrazov a neustále sa meniace pravidlá transkripcie, nehovoriac o tom, že autori čerpali z mnohých multilingválnych zdrojov. Prekladateľka bravúrne zvládla svoju prácu, sťaženú navyše aj prevažujúcou heslovitosťou textu, čo si vyžadovalo viac ako len mechanickú mravčiu prácu.

Cena Mateja Bela za rok 2022 v kategórii dielo interdisciplinárnej a encyklopedickej povahy:

prof. RNDr. Ján Čižmár, PhD. - za preklad diela Euklides: Základy, vydavateľstvo PERFEKT

Euklidove Elementy, geometrický a matematický spis z 3. st. pred Kr. predstavuje skvost svetového vedeckého a kultúrneho dedičstva. Vydavateľstvo Perfekt poverilo prekladom špičkového odborníka, matematika prof. RNDr. Jána Čižmára PhD. Pre velikána antického myslenia Euklida nebol prekladateľ len kongeniálnym partnerom, ale aj viac: grécky spis, ktorý 2400 rokov ovplyvňoval matematické myslenie, prof. Čižmár vo všetkých odborných a jazykovo-štylistických dimenziách uchoпил a interpretoval. Z dvoch paralelných východiskových textov, gréckeho a anglického, vytvoril excelentnú slovenskú verziu, príkladnú v princípe, ktorý vstúpujeme adeptom translácie: "Prekladateľ musí vedieť oveľa viac ako je v texte." Prof. Čižmár vložil do knihy svoju ľudskú a odbornú genialitu: Euklida nielen predstavil v terminologicky a explikačne adekvátnej slovenčine, ale doplnil ho o vlastné komentáre, čo je pridanou hodnotou translátu. Posudzovaný preklad nadštandardných kvalít je dielom veľkej osobnosti, odrazom celoživotnej plodnej práce prof. Čižmára. Monografia prináša neoceniteľný vklad do slovenskej kultúry a úrovne vedeckého myslenia a poznania.

Prémia pri Cene Mateja Bela:

Veronika Matúšová - za preklad diela Andrew Cohen: Vesmír, vydavateľstvo Tatran

„Každú noc sa nad našimi hlavami odohráva dráma epických rozmerov. Vystupujú v nej diamantové planéty, nemŕtve hviezdy, čierne diery ťažšie a objemnejšie ako miliarda Slnk. Zoznam účinkujúcich je výnimočný a každý z nich rozpráva vlastný neuveriteľný príbeh.“ Týmito slovami začína kniha, ktorá púta nádherným grafickým spracovaním a hlavne nadštandardným verbálnym pretlmočením. Tatran si vybral Veroniku Matúšovú disponovanú prekladateľskými kompetenciami, aké preukazovala už ako študentka FFUK na Prekladateľskej univerziáde poriadanej Literárnym fondom. Kniha je určená nielen pre odborníkov, ale aj pre širokú laickú verejnosť, napriek tomu, že výrazové prostriedky vedeckého štýlu v oblasti astronómie a astrobiológie vytvárajú metajazyk, ktorému na rovine makroštylistiky treba venovať osobitnú pozornosť. Hoci sú odborné súvislosti veľmi náročné, text si zachováva logiku, postupnú nadväznosť, kauzalitu a heterogenitu. Veronika Matúšová urobila veľmi dobrý preklad, adekvátne pretlmočený z anglického jazyka.